

Ερωτήσεις και απαντήσεις σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής για βελτίωση της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία για όλους τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους

Στρασβούργο, 13 Μαρτίου 2018

Τι αφορά η νέα πρόταση και ποιο είναι το ιστορικό της υποβολής της;

Η πρόταση της Επιτροπής για [σύσταση σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους](#) είναι μέρος των πρωτοβουλιών για την υλοποίηση του [ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων](#). Η σύσταση συνδέεται ιδιαίτερα με την αρχή 12, όπου δηλώνεται ότι «*ανεξάρτητα από το είδος και τη διάρκεια της σχέσης απασχόλησης, οι εργαζόμενοι και, υπό συγκρίσιμες συνθήκες, οι αυτοαπασχολούμενοι έχουν δικαίωμα σε επαρκή κοινωνική προστασία*».

Στη διάρκεια της δημόσιας διαβούλευσης για τον πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων πολλά ενδιαφερόμενα μέρη εξέφρασαν την ανησυχία τους για τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι με άτυπες μορφές απασχόλησης και οι αυτοαπασχολούμενοι ως προς την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία. Η σύσταση θα στηρίξει τα κράτη μέλη προκειμένου να προσαρμόσουν τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης στις αλλαγές που συμβαίνουν στον κόσμο της εργασίας. Όλοι όσοι εργάζονται θα έχουν προστασία και θα μπορούν ευκολότερα να αλλάζουν θέσεις εργασίας, κλάδους και ακόμη και καθεστώς απασχόλησης, αφού θα διατηρούν και θα μεταφέρουν τα δικαιώματά τους. Η οικονομική βιωσιμότητα των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης θα διατηρηθεί. Ο ευρύτερος δυνατός επιμερισμός των κινδύνων ασφάλισης ζωής είναι σημαντικότερη πτυχή της ευρωπαϊκής κοινωνικής οικονομίας της αγοράς. Αρκετά κράτη μέλη πραγματοποιούν μεταρρυθμίσεις για την καλύτερη προστασία όσων απασχολούνται με τέτοιους είδους συμβάσεις και των αυτοαπασχολούμενων. Σκοπός της πρωτοβουλίας της ΕΕ είναι να εξασφαλιστεί ότι δεν είναι μερική ή άνιση η πρόοδος αλλά ότι, αντιθέτως, διαχέεται σε ομάδες, κλάδους κοινωνικής ασφάλισης και κράτη μέλη, δημιουργώντας ισότιμους όρους ανταγωνισμού εντός της ενιαίας αγοράς.

Τι σημαίνει άτυπες μορφές απασχόλησης;

Συμβάσεις προσωρινής ή βραχυχρόνιας διάρκειας, μερική απασχόληση ή εργασία ανάλογα με τη ζήτηση, καθώς και εργασιακές σχέσεις μεταξύ περισσοτέρων των δύο μερών συνήθως αντιμετωπίζονται ως άτυπες μορφές απασχόλησης –σε αντίθεση με τη συνήθη εργασιακή σχέση που αφορά συνήθως πλήρη απασχόληση με σύμβαση αορίστου χρόνου.

Μεταξύ αυτών των κατηγοριών μπορούμε να διακρίνουμε ποικίλες μορφές, για παράδειγμα, περιστασιακή εργασία (π.χ. συμβάσεις χωρίς αναφορά ωρών εργασίας, όπως είναι γι' αυτούς που καλούνται να γεμίσουν τα ράφια στο σούπερ-μάρκετ μόνον όταν υπάρχει πολλή δουλειά), εργασία μέσω εταιρείας προσωρινής απασχόλησης (π.χ. θέσεις προσωρινής απασχόλησης) ή εργασία σε πλατφόρμα (π.χ. άτομα εργάζονται για ψηφιακές πλατφόρμες, χωρίς να έχουν σταθερό τόπο εργασίας).

Για την εν λόγω πρωτοβουλία, πρόθεση ήταν να έχει μεγάλο εύρος ο ορισμός, ώστε να συμπεριλάβει και τις αναδυόμενες ή μελλοντικές κατηγορίες άτυπης εργασίας. Οι αγορές εργασίας εξελίσσονται γρήγορα και χάρη στην τεχνολογία αναδύονται πολλές, διαφορετικές νέες μορφές απασχόλησης που δεν ήταν προηγουμένως γνωστές. Η προσέγγιση της Επιτροπής εξασφαλίζει ότι οι μεταρρυθμίσεις θα είναι ανθεκτικές στις μελλοντικές εξελίξεις, ώστε να υπάρχει η μεγαλύτερη δυνατή προσαρμογή στον μεταβαλλόμενο κόσμο της εργασίας.

Η εφαρμογή θα διευκολυνθεί από την πρόσφατη [πρόταση](#) οδηγίας για διαφανείς και προβλέψιμους όρους εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία θα επιτρέψει να αποσαφηνιστούν τα όρια μεταξύ εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων και θα διευκρινίσει σε ποιες περιπτώσεις χρησιμοποιείται, ενώ δεν θα έπρεπε, το καθεστώς του αυτοαπασχολούμενου (ψευδοαυτοαπασχόληση). Σε ό,τι αφορά την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία, η αποσαφήνιση αυτή θα συντελέσει στο να εξασφαλιστεί ότι τα εν λόγω άτομα που χαρακτηρίζονται εσφαλμένα αυτοαπασχολούμενοι, θα μπορούν πλέον να έχουν πρόσβαση στην κοινωνική ασφάλιση ως εργαζόμενοι.

Ποιος είναι ο στόχος της σύστασης αυτής;

Η σύσταση προτείνει για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους σε συγκρίσιμες συνθήκες:

- να μπορούν να εντάσσονται σε συστήματα κοινωνικής ασφάλισης (ώστε να μην υφίστανται πλέον

- κενά στην κάλυψη της κοινωνικής προστασίας),
- να μπορούν να αποκτούν και να διεκδικούν επαρκή δικαιώματα (να έχουν πραγματική, επαρκή κάλυψη),
- να μπορούν εύκολα να μεταφέρουν δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης από μια θέση εργασίας στην άλλη,
- να έχουν σαφή πληροφόρηση για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους ως προς την κοινωνική ασφάλιση

Ποιος καλύπτεται από τη σύσταση αυτή;

Στο πλαίσιο της σύστασης αυτής θα ενθαρρυνθούν τα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν πρόσβαση σε επαρκή κάλυψη κοινωνικής ασφάλισης σε όλους τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους. Το 2016 περίπου το 40 % των εργαζομένων στην ΕΕ είχαν άτυπη μορφή απασχόλησης ή ήταν αυτοαπασχολούμενοι.

Σε πολλά κράτη μέλη τα άτομα από τις ομάδες αυτές αντιμετωπίζουν κενά ως προς την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία. Κατά συνέπεια εκτίθενται σε μεγαλύτερη οικονομική ανασφάλεια και έχουν μικρότερη προστασία έναντι κοινωνικών κινδύνων. Η σύσταση θα συμβάλει στην επέκταση της κάλυψης, ώστε να καλυφθούν τα κενά όπου υπάρχουν.

Ποιοι είναι οι κλάδοι της κοινωνικής ασφάλισης που αφορά η σύσταση;

Συνολικά, η πρόταση θα εφαρμοστεί στους **κλάδους κοινωνικής ασφάλισης που συνδέονται στενότερα με το καθεστώς απασχόλησης και όχι με την ιθαγένεια ή το καθεστώς κατοίκου**, συγκεκριμένα:

- 1) παροχές ανεργίας·
- 2) παροχές ασθένειας και υγειονομικής περίθαλψης·
- 3) παροχές μητρότητας και ισοδύναμες παροχές πατρότητας·
- 4) παροχές αναπηρίας·
- 5) παροχές γήρατος, συμπεριλαμβανομένων των συντάξεων·
- 6) παροχές σχετικές με εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες.

Γιατί αποφάσισε η Επιτροπή να ενεργήσει;

Μεγάλος αριθμός ατόμων στην αγορά εργασίας έχουν ανεπαρκή πρόσβαση στην κοινωνική προστασία. Το θέμα αυτό είναι διαδεδομένο στα κράτη μέλη. Οι μεταρρυθμίσεις σε ορισμένα κράτη μέλη είναι βήματα προς τη σωστή κατεύθυνση, αλλά υπάρχουν στοιχεία που δείχνουν ότι οι μεταρρυθμίσεις αυτές δεν καλύπτουν όλες τις ομάδες που ήταν προηγουμένως ακάλυπτες, ούτε πρόκειται για επαρκώς συστηματικές μεταρρυθμίσεις. Για παράδειγμα, αναπροσαρμόστηκαν κάποιοι κανόνες για ορισμένους μόνο κλάδους της κοινωνικής ασφάλισης ή δεν συμπεριέλαβαν τους αυτοαπασχολούμενους.

Η δράση της ΕΕ μπορεί να γίνει εφελκυστήριο για περισσότερες μεταρρυθμίσεις σε εθνικό επίπεδο. Χάρη σ' αυτή μπορούν να αποφευχθούν, βραχυπρόθεσμα, οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και, μακροπρόθεσμα, η φθορά των κοινωνικών προτύπων αλλά και να εξασφαλιστεί ότι όλα τα κράτη μέλη κινούνται ταυτόχρονα προς την ίδια κατεύθυνση. Με τον τρόπο αυτό θα προαχθεί η σύγκλιση για καλύτερες συνθήκες ζωής και εργασίας, σύμφωνα με τον σκοπό του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, προς όφελος της οικονομίας και της κοινωνίας της ΕΕ συνολικά.

Προετοιμαζόμενη για την παρουσίαση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, η Επιτροπή πραγματοποίησε ευρεία δημόσια διαβούλευση, από τον Μάρτιο έως τον Δεκέμβριο του 2016, και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι χρειάζεται να αναλάβει πρωτοβουλία στον τομέα αυτόν. Η έκθεση της διαβούλευσης είναι διαθέσιμη [εδώ](#). Η ανάγκη για την ανάληψη πρωτοβουλίας επιβεβαιώθηκε στις συζητήσεις με τους κοινωνικούς εταίρους που έγιναν σε επίπεδο ΕΕ μετά την παρουσίαση του πυλώνα τον Απρίλιο του 2017.

Ποια θα είναι τα οφέλη για τους εργαζομένους;

Η σύσταση αποσκοπεί στη στήριξη των ατόμων που απασχολούνται με άτυπες μορφές απασχόλησης ή αυτοαπασχολούνται και οι οποίοι, λόγω της εργασιακής τους κατάστασης, δεν είναι επαρκώς καλυμμένοι από τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης με αποτέλεσμα να εκτίθενται σε μεγαλύτερη οικονομική ανασφάλεια.

Ο κοινωνικός αντίκτυπος για τους εργαζομένους και τις οικογένειές τους αναμένεται να είναι θετικός και να έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του εξατομικευμένου κινδύνου, της εισοδηματικής αβεβαιότητας, της επισφάλειας και, ιδίως, τον περιορισμό της απειλής της φτώχειας.

Η επαρκής κοινωνική ασφάλιση παρέχει στους εργαζομένους ευκαιρίες και κίνητρα για να συμμετέχουν στην εκπαίδευση και την κατάρτιση και να αφιερώνουν χρόνο για την εύρεση μιας θέσης εργασίας που θα αντιστοιχεί στις δεξιότητές τους. Βοηθά τα άτομα να νιώσουν ασφάλεια και να επωφελούνται πλήρως από τις ευκαιρίες που προσφέρουν οι νέες μορφές και ρυθμίσεις εργασίας, οι νέες εργασιακές σχέσεις με

τους εργοδότες, οι αυξανόμενες δυνατότητες αλλαγών σταδιοδρομίας καθώς και η αυτοαπασχόληση. Τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης επιτελούν σημαντικές λειτουργίες για τους ιδιώτες και τις αγορές εργασίας.

Ειδικότερα, οι γυναίκες θα ωφεληθούν από την εκτεταμένη κάλυψη της κοινωνικής προστασίας, αφού αυτές είναι σήμερα περισσότερο εκτεθειμένες σε άτυπη απασχόληση. Αυτές εργάζονται, πιο συχνά απ' ό,τι οι άντρες, σε θέσεις μερικής απασχόλησης και διακόπτουν τη σταδιοδρομία τους για τα παιδιά ή για να φροντίσουν εξαρτώμενα συγγενικά άτομα.

Ποια θα είναι τα οφέλη για τις εταιρείες;

Η σύσταση θα διαμορφώσει ένα πιο δίκαιο περιβάλλον για τις εταιρείες, με τη δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού. Η επέκταση της κάλυψης θα οδηγήσει σε σημαντική μείωση του αθέμιτου ανταγωνισμού μεταξύ των εταιρειών που απασχολούν προσωπικό με άτυπες συμβάσεις και έτσι εξαιρούνται από την υποχρέωση καταβολής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και των ανταγωνιστών τους που δεν μειώνουν μ' αυτόν τον τρόπο το κόστος τους.

Επιπροσθέτως, οι εταιρείες θα μπορούσαν να ωφεληθούν από την αύξηση της παραγωγικότητας των εργαζομένων με μορφές εργασίας που θα εμπίπτουν στην επέκταση της προστασίας, καθώς και από τις θετικές συνέπειες των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στις αγορές εργασίας.

Δεν είναι οι κοινωνικοί εταίροι σε καλύτερη θέση για να ρυθμίζουν κανονιστικά πρακτικές που αφορούν τις εργασιακές σχέσεις;

Σύμφωνα με τις Συνθήκες της ΕΕ, η Επιτροπή ζήτησε, σε δύο στάδια, από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και τις οργανώσεις των εργοδοτών να εξετάσουν αν θα ήθελαν να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις με μια μεταξύ τους συμφωνία. Οι διαβουλεύσεις πραγματοποιήθηκαν από τις 29 Απριλίου έως τις 23 Ιουνίου 2017 και από τις 20 Νοεμβρίου 2017 έως τον Ιανουάριο του 2018. Ενώ και οι δύο πλευρές συμφώνησαν γενικώς με τις προκλήσεις που παρουσίασε η Επιτροπή, δεν υπήρξε μεταξύ τους συμφωνία για να προχωρήσουν σε διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνίας σε ενωσιακό επίπεδο. Όλες οι εισηγήσεις των κοινωνικών εταίρων ελήφθησαν δεόντως υπόψη στην προετοιμασία της πρότασης.

Βλ. επίσης το δελτίο Τύπου [εδώ](#).

MEMO/18/1623

Αρμόδιοι επικοινωνίας:

[Christian WIGAND](#) (+32 2 296 22 53)

[Sara SOUMILLION](#) (+32 2 296 70 94)

Ερωτήσεις του κοινού: [Europe Direct](#) τηλεφωνικά [00 800 67 89 10 11](#) ή με [ηλεκτρονικό μήνυμα](#)